

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Sžo/100/2014
Identifikačné číslo spisu:	1013200701
Dátum vydania rozhodnutia:	22.10.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Kováčová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:1013200701.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Kováčovej a členiek senátu JUDr. Aleny Poláčkovej, PhD. a JUDr. Evy Babiakovej, CSc., v právnej veci navrhovateľky: V. W., bytom Q. XXX/XX, L., proti odporcovi: Centrum právnej pomoci, kancelária Hlohovec, so sídlom M. R. Štefánika 1, Hlohovec, o preskúmanie rozhodnutia odporcu sp. zn. 2836/2013 zo dňa 25. marca 2013, o odvolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 5Sp/42/2013-29 zo dňa 30. septembra 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 5Sp/42/2013-29 zo dňa 30. septembra 2014, p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 5Sp/42/2013-29 zo dňa 30. septembra 2014 zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. a/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) rozhodnutie odporcu sp. zn. 2836/2013 zo dňa 25. marca 2013 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Navrhovateľke nepriznal náhradu trov konania.

Napadnutým rozhodnutím odporca rozhodol podľa § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o bezplatnej právnej pomoci“) tak, že navrhovateľke nepriznal nárok na poskytnutie právnej pomoci z dôvodu nesplnenia jednej z podmienok na priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci, keďže vo veci, s ktorou sa navrhovateľka na odporcu obrátila, nebola vylúčená zrejماً bezúspešnosť v spore. Nakoľko nesplnenie hoci len jednej z podmienok pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci,

má za následok negatívne rozhodnutie o nároku na poskytovanie právnej pomoci, odporca sa splnením ďalších podmienok nezaoberal.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že navrhovateľka podala u odporcu žiadosť o poskytnutie právnej pomoci vo veci dovolania proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo dňa 10. decembra 2012 ohľadne výšky výživného na tri maloleté deti a ŤZP dieťa. Odporca si v konaní zabezpečil rozsudok Okresného súdu v Piešťanoch sp. zn. 11C/23/2010 zo dňa 13. marca 2012, rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 10. decembra 2012, žiadosť o prešetrovanie rozsudku Krajského súdu v Trnave a oznámenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 5. februára 2013, sp. zn. Ncv 24/2013 o postúpení podania navrhovateľky Okresnému súdu v Piešťanoch, pričom na základe týchto zhromaždených dokladov odporca konštatoval zrejmu bezúspešnosť navrhovateľky v spore. Krajský súd poukázal na to, že pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu podľa § 8 zákona o bezplatnej právnej pomoci musí byť už zo skutkových zistení nepochybné, že navrhovateľke vo veci nemôže byť vyhovie, pričom nepochybnosť musí vyplývať z jednoznačných skutočností daných zákonom a nie zo skutočností zatiaľ nepreukázaných, ktoré predpokladajú ďalšie dokazovanie. Zákon o poskytovaní právnej pomoci nepredpokladá len bezúspešnosť sporu, ale predpokladá jeho zrejmu bezúspešnosť. O takýto prípad sa nemôže jednať vtedy, keď rozhodnutie o budúcom spore závisí od dokazovania a vyhodnotenia vykonaných dôkazov za účelom ustálenia skutkového stavu veci. Zrejmu bezúspešnosť nemožno konštatovať ani v prípadoch, kde rozhodnutie vydáva súd na základe uváženia. Krajský súd preto dospel k záveru, že postup odporcu sa javí ako keby zastával názor, že priznanie nároku na bezplatnú právnu pomoc pripadá do úvahy len v prípade preukázania skutočností, že žiadateľka bude s budúcim sporom určite úspešná. Odporca prekročil rozsah svojej právomoci, keď akoby v postavení všeobecného súdu vyhodnocoval predložené listinné dôkazy navrhovateľkou a rozhodol o zrejmej bezúspešnosti navrhovateľky v dovolacom konaní.

Proti tomuto rozsudku podal odporca v lehote ustanovenej zákonom odvolanie a žiadal, aby najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že preskúmané rozhodnutie odporcu potvrdí. Uviedol, že s právnym názorom krajského súdu nesúhlasí, pričom poukázal na to, že ako správny orgán je povinný zo zákona zistiť presne a úplne skutočný stav veci, a teda aj posúdiť, či sa žiadateľ na odporcu neobrátil so sporom, ktorý je zrejme bezúspešný. Odporca zastáva názor, že v prejednávanej veci bolo splnené kritérium, ktoré vylučuje priznanie nároku na právnu pomoc, teda že vo veci ide nepochybne o zrejmu bezúspešnosť sporu. Tento svoj záver odôvodnil odporca tým, že § 238 ods. 4 OSP dovolanie vo veciach upravených zákonom o rodine nepripúšťa. V prípade, ak dovolanie neprichádza do úvahy podľa ustanovenia § 238 ods. 4 OSP, je možné rozhodnutie napadnúť dovolaním len z dôvodov uvedených v § 237 OSP, pričom odporca pri vydávaní svojho rozhodnutia skúmal, či by vôbec prichádzal do úvahy aspoň jeden z týchto dôvodov, a dospel k záveru, že jediným dôvodom (a v podstate čo i len teoretickým dôvodom) na podanie dovolania je v tomto prípade dôvod uvedený v § 237 písm. f) OSP, avšak vzhľadom na judikát IV. ÚS 329/04 odporca došiel k názoru, že neprichádza do úvahy ani ten. Odporca ako štátna rozpočtová organizácia pri hospodárení s finančnými prostriedkami sa riadi rozpočtovými pravidlami, a preto musí prihliadať aj na hospodárnosť a účelovosť použitia finančných prostriedkov. V prejednávanom prípade, keď zrejma bezúspešnosť sporu je taká jednoznačná, že je zrejma už zo zbežného posúdenia veci, by štátne prostriedky vynaložené na právneho zástupcu navrhovateľky neboli vynaložené hospodárne a účelovo.

Navrhovateľka vo vyjadrení k odvolaniu odporcu opísala skutočnosti týkajúce sa veci, v ktorej podala dovolanie a žiadala odporcu o udelenie právnej pomoci. Rozhodnutie prvostupňového súdu považuje za správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP s použitím § 246c ods. 1 veta prvá OSP) bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 OSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 vetou prvou OSP a § 211 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolanie odporcu nie je

dôvodné.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb (§ 244 ods. 1 OSP).

Podľa ustanovení tretej hlavy druhej časti OSP sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov (§ 250l ods. 1 OSP).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Úlohou správneho súdu je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúce vydaniu napadnutého rozhodnutia. V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 OSP).

Spornou skutočnosťou v prejednávanej veci je otázka posúdenia, či vo veci vedenej na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 11C/23/2010 možno vo vzťahu k dovolaniu navrhovateľky konštatovať zrejmu bezúspešnosť (§ 8 zákona o bezplatnej právnej pomoci), ktorá ju vylučuje z poskytnutia právnej pomoci poskytovanej odporcom podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci.

Pojem zrejmej bezúspešnosti v spore bol v našom právnom poriadku pôvodne obsiahnutý len v § 138 ods. 1 OSP v súvislosti s posudzovaním žiadosti účastníka konania o oslobodení od platenia súdnych poplatkov, keď OSP pre priznanie oslobodenia odplatenia súdnych poplatkov vylučuje zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva. Občiansky súdny poriadok však konkrétne neupravuje, čo je potrebné pod týmto pojmom rozumieť. Zákon o bezplatnej právnej pomoci príkladmo uvádza, načo je potrebné prihliadať pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu, keďže jednou z podmienok pre priznanie tohto nároku je, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu. Pri aplikácii § 138 OSP všeobecné sudy judikovali, že o zrejmu bezúspešnosť sa jedná najmä vtedy, ak už zo skutkových tvrdení žiadateľa je nepochybné, že mu vo veci nemôže byť vyhovie.

V prejednávanej veci žiadala navrhovateľka v správnom konaní vedenom u odporcu priznanie nároku na právnu pomoc vo veci vedenej na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 11C/23/2010, o návrhu na rozvod manželstva a úprave práv a povinností k maloletým deťom, konkrétne vo veci ňou podaného dovolania voči rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 23Co/336/2012-354 zo dňa 10. decembra 2012.

Odporca oprel svoj právny záver, že žiadateľka nespĺňa podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci, o skutočnosť, že navrhovateľka napadla dovolaním rozhodnutie súdu vo veci upravenej Zákonom o rodine, na ktorú sa nevzťahujú výnimky upravené v § 238 ods. 4 OSP, z toho dôvodu dovolanie nie je prípustné. Odporca sa zaoberal aj prípustnosťou dovolania z dôvodov podľa § 237 OSP, pričom s ohľadom na skutkové a právne okolnosti veci, ako aj s ohľadom na obsah podania žiadateľky dospel k záveru, že jediným do úvahy pripadajúcim dôvodom na podanie dovolania je v tomto prípade dôvod uvedený v § 237 písm. f) OSP, teda fakt, že účastníkovi konania sa

postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, avšak podľa odporcu navrhovateľka v dovolaní namieta právne posúdenie veci súdmi oboch stupňov. Na základe uvedenej skutočnosti odporca konštatoval zrejmu bezúspešnosť sporu, a vzhľadom k tomu, že nesplnenie čo i len jednej z podmienok podľa § 6 ods. 1 zákona o bezplatnej právnej pomoci má za následok negatívne rozhodnutie o žiadosti žiadateľa, odporca sa zvyšnými podmienkami ďalej nezaoberal.

Podmienky prípustnosti dovolania voči rozsudku upravuje Občiansky súdny poriadok v § 236, § 237 a § 238. Platí pritom, že aj keď nie je dovolanie voči rozsudku prípustné podľa § 238 OSP, musí dovolací súd skúmať, či dovolaním napadnuté rozhodnutie nie je zaťažené niektorou z vád podľa § 237 OSP. Pritom platí, že prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP nie je daná tvrdením dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou z vád v tomto ustanovení uvedenou, ale je prípustné len vtedy, ak rozhodnutie skutočne takouto vadou aj trpí. Ak dovolací súd zistí, že rozhodnutie nie je niektorou z uvedených vád postihnuté, dovolanie odmietne, nakoľko smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

Čo je však dôležitejšie, k tomu, či rozhodnutie odvolacieho súdu trpí niektorou z vád uvedených v § 237 OSP prihliada dovolací súd nielen na námietku dovolateľa, ale z úradnej povinnosti zisťuje jej existenciu bez zreteľa na to, či dovolateľ existenciu vady tvrdil alebo netvrdil. Ak zistí, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí takouto vadou, toto rozhodnutie zruší.

Preto neobstoí tvrdenie odporcu, že navrhovateľka v dovolaní namieta právne posúdenie veci súdmi oboch stupňov a preto nie sú dané dôvody prípustnosti dovolania podľa § 237 OSP. Občiansky súdny poriadok totiž ukladá dovolaciemu súdu povinnosť z úradnej povinnosti skúmať, či v konaní došlo k niektorej z vád taxatívne ustanovených v § 237 OSP. V konaniach, v ktorých zákon ukladá súdu z úradnej povinnosti zisťovať skutočnosti potrebné pre zistenie skutkového stavu, resp. tiež vykonať dokazovanie nad rozsah návrhov účastníkov konania (§ 120 ods. 2 OSP, § 242 ods. 1 OSP), je zrejma bezúspešnosť, osobitne tak, ako je zadaná v § 8 zákona o bezplatnej právnej pomoci, povahou veci vylúčená. Ide totiž o konania v tak citlivých veciach, že zákonodarca považoval za potrebné poskytnúť účastníkom širšiu ochranu ich práv tým, že uložil súdu povinnosť aktívne zisťovať skutočnosti a dôkazné prostriedky nad rámec návrhov účastníkov, ktorí by inak, napríklad z dôvodu neznalosti práva alebo faktickej či právnej nemožnosti určitý dôkaz obstaráť, boli na svojich právach a právom chránených záujmoch poškodení.

Najvyšší súd považuje za potrebné dodať, že pre nenaplnenie požiadavky § 6 ods. 1 písm. b/ zákona o bezplatnej právnej pomoci nestačí, že zrejmu bezúspešnosť sporu nemožno vylúčiť, ale je nevyhnutné, aby bezúspešnosť sporu žiadateľa bola tak jednoznačná, že je zrejma už na základe zbežného posúdenia veci. V opačnom prípade ide len o možnú bezúspešnosť sporu, ktorá osebe nevylučuje žiadateľa z nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci. Treba mať na zreteli, že rozhodovanie o priznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci predstavuje obmedzenie práva na súdnu a inú právnu pomoc garantovaného ústavou, preto je nanajvýš nutné brať do úvahy čl. 13 ústavy tak, aby do tohto práva bolo zasiahnuté skutočne len v nevyhnutnej miere a vždy v súlade so zákonom.

S ohľadom na uvedené mal najvyšší súd za to, že odvolanie odporcu nie je dôvodné, a preto rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 5Sp/42/2013-29 zo dňa 30. septembra 2014 ako vecne správny potvrdil podľa § 219 ods. 1 v spojení s § 250ja ods. 3 veta druhá a § 250l ods. 2 OSP.

O trovách konania rozhodol najvyšší súd podľa § 224 ods. 2 OSP v spojení s § 250k ods. 1 a § 250l ods. 2 OSP. Keďže úspešnej navrhovateľke trovy v konaní nevznikli, najvyšší súd jej nemohol priznať ich náhradu.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.